

โครงการ

การรวบรวมข้อมูลพันธุกรรมและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากงาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยงานรับผิดชอบ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

คณะวิทยาการจัดการได้รับผิดชอบในกิจกรรม/โครงการในส่วนการรวบรวมข้อมูลพันธุกรรมและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากงาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาด้านการปลูกงาของกลุ่มผู้ปลูกงาในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งถือได้ว่ามีการใช้ประโยชน์จากงาทั้งในเชิงการอุปโภคบริโภคเพื่อสุขภาพและเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามแผนแม่บท 3 ด้าน คือ กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร กรอบการใช้ประโยชน์ และกรอบการปลูกจิตสำนึก อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการอนุรักษ์พันธุกรรมงา ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน แก่ชุมชนท้องถิ่น ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลพันธุกรรมและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากงาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาและการใช้ประโยชน์จากงาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการดำเนินงาน

คณะวิทยาการจัดการได้รวบรวมข้อมูลพันธุกรรมงาและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากงาในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการประชุมกลุ่มผู้ปลูกงาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นแหล่งปลูกงา โดยข้อมูลที่รวบรวม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. สายพันธ์และแหล่งกำเนิด พบว่างาดำที่ปลูกกันมากจะเป็นงาดำพันธุ์นครสวรรค์ที่ได้มาจากกรมวิชาการเกษตร ส่วนงาขาวจะมีปลูกกันที่อำเภอขุนยวม และงาม่อนจะปลูกกันน้อยมาก
2. ผลผลิตต่อไร่ โดยเฉลี่ยแล้วผลผลิตงาต่อไร่จะประมาณ 12 ถึง อาทิ ตำบลปางหมู มีผลผลิตต่อปีประมาณ 5,000 ถึง (1 ถึงมี 12 กิโลกรัม)
3. ระยะเวลาในการปลูกงาประมาณปลายเดือนพฤษภาคมถึงต้นมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงต้นเดือนกันยายน โดยงาจะปลูกได้ดีในดินร่วนปนทรายไม่ชอบน้ำขัง
4. การเก็บผลผลิตงา หลังจากการตัดงาส่วนใหญ่จะนำมาตากแดด นวด ร่อนเศษใบออกและนำมาจำหน่ายให้กับพ่อค้าทันที
5. การแปรรูป พบว่า ร้อยละ 10 นำไปแปรรูปเป็นน้ำมันงามากที่สุด นอกนั้นจะนำมาทำเป็นงาคั่วและขนมงา อีก 90 เปอร์เซ็นต์ขายเมล็ดให้กับพ่อค้าคนกลาง โดยจำหน่ายราคาเฉลี่ยถังละประมาณ 620 บาท (เคยต่ำสุดอยู่ที่ 500 บาท และสูงสุดอยู่ที่ 750 บาท) หรือกิโลกรัมละ

ประมาณ 51 บาท (ราคาถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง) ดังนั้นส่วนใหญ่จึงปลูกเพื่อการขายมากกว่าการบริโภคเพื่อสุขภาพ

6. ปัญหาอุปสรรคในการปลูกงา คือ มีวัชพืชมาก เพราะไม่ค่อยใช้ยาฆ่าหญ้า มีเชื้อราทำให้โคนเน่า โดยเฉพาะเมื่อปลูกไปแล้ว 1 เดือน แล้วฝนตกชุก ศัตรูที่สำคัญของงา คือ ตัวหนอน
7. ต้นทุนการผลิตงา พบว่าต้นทุนการปลูกงาต่อไร่ มีดังนี้

7.1 ค่าเตรียมพื้นที่

- ค่าไถ 600 บาท
- ค่าเก็บงา (ตัดงา) 770 บาท
- ค่าใช้ตอกในการมัดเพื่อ 100 บาท
- ค่ากำจัดวัชพืช 400 บาท
- ค่าเมล็ดพันธุ์ 240 บาท
- ค่าเก็บเมล็ด 350 บาท
- ค่าเช่าพื้นที่ 300 บาท
- อื่น ๆ ประมาณ 800 บาท

รวมต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 3,560 บาท

7.2 ผลผลิตที่ได้ต่อไร่ 12 ถึง ๆ ละ 650 บาท รวม 7800

ดังนั้นกำไรเมื่อเฉลี่ยต่อไร่จึงอยู่ที่ประมาณ 4,240 บาท

8. ข้อดีและข้อเสียของการปลูกงาแบบเคมีและการปลูกแบบอินทรีย์ พบว่า การปลูกงา โดยใช้สารเคมี อาทิ ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยาคุมหญ้า จะปลูกและดูแลรักษาได้ง่าย ให้ผลผลิตต่อไร่มากกว่า แต่ราคาขายก็จะไม่สูงมากนัก อีกทั้งจะมีสารเคมีปนเปื้อนและไม่ปลอดภัยในการบริโภค ส่วนการปลูก แบบอินทรีย์นั้น แม้จะปลูกได้ง่ายแต่ก็ดูแลรักษายาก เพราะมีวัชพืชขึ้นมามาก ให้ผลผลิตต่อไร่น้อยกว่า การปลูกด้วยเคมี แต่จะให้ราคาขายที่สูงกว่า ปลอดภัยกว่าเพราะไม่มีสารเคมีตกค้าง
9. ส่วนการแปรรูปงาเป็นน้ำมันงา พบว่า การทำน้ำมันงา 1 ครก จะใช้เมล็ดงา 14 กิโลกรัม (แต่ต้นทุนจะคิดจาก 18 กิโลกรัม ๆ ละ 54 บาท เพราะต้องคัดหรือกรองเศษใบออก) เป็นเงิน 972 บาท ค่าอีด 200 บาท และค่าบรรจุภัณฑ์ 70 บาท รวมต้นทุนทั้งสิ้น 1,242 บาท ได้ผลผลิตน้ำมันงาจำนวน 7 ขวด ๆ ละ 250 บาท (ขาด 750 ซี.ซี.) ดังนั้นจึงมีกำไรต่อครก (1,750-1,240) ประมาณ 508 บาท
10. แนวทางการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ของงา พบว่า งามีประโยชน์ต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โครงการได้นำเอางาไปทดสอบคุณค่าทางโภชนาการที่สามารถใช้อ้างอิงถึงข้อมูลทางโภชนาการบน บรรจุภัณฑ์ โดยงาสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้อย่างหลากหลาย อาทิ น้ำมันงา งาคั่ว งาบด ขนงา สบู่ งา เครื่องปรุงอาหาร เป็นต้น

11. แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและการธำรงไว้ซึ่งพืชชา คือ การรวมกลุ่มเพื่อควบคุมคุณภาพงา ตั้งแต่การคัดเลือกสายพันธุ์งา การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา ทั้งนี้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านราคา และลดการพึ่งพิงราคาจากพ่อค้าคนแต่เพียงฝ่ายเดียว และในส่วนของผลิตภัณฑ์น้ำมันงาต้องมีการแบ่งสัดส่วนการขายในตลาดกับการนำไปแปรรูปเป็นน้ำมันงา เช่น อาจใช้จำนวนของผลผลิตงาประมาณ 10 % เพื่อนำมาแปรรูปและอีก 90 % จำหน่ายเป็นเมล็ดงาในตลาด โดยราคาที่จำหน่ายเพื่อการผลิตเป็นน้ำมันงานั้น ต้องขายให้กับกลุ่มในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของการทำน้ำมันงาให้คงอยู่ต่อไป และหากสามารถสร้างรายได้ที่ดีให้กับชุมชนแล้ว การเกิดความรักและการทวงแทน และการมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์พันธุ์พืชชา จะติดอยู่ในตัวของบุคคลในชุมชนและถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป
12. ความต้องการของชุมชนต่อแนวทางการช่วยเหลือจากรัฐบาล คือ ความรู้ด้านการลดการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช การขนส่งจากพื้นที่ปลูก การประกันราคาขั้นต่ำ การทดสอบหรือทดลองเมล็ดพันธุ์ของพื้นที่ เทคโนโลยีในการแปรรูปงาเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

